

A magyarság és a nemzetiségek erőviszonyai.

Írta: KOVÁCS ALAJOS.

Többynyelvű országokban az uralkodó nemzetiség hatalmát, politikai súlyát három tényező biztosíthatja: a számbeli többség, a vagyoni felsőség és a műveltségben való kiválóság. E három tényező közül mindenesetre a számbeli többség a legfontosabb, mert ez a legtöbb esetben egymaga is elegendő a hatalom biztosítására, hiányát pedig a másik kettő nem képes pótolni, viszont csekély számbeli többséget a nagyobb vagyon és a nagyobb műveltség túlnyomó többséggé erősíthet, annak suprematiáját szinte megingathatatlaná teheti.

Ha a magyarországi nemzetiségi viszonyokat akarjuk vizsgálat tárgyává tenni, mindahárom szempontból kell megállapítanunk a magyarság és a nemzetiségek viszonyait, éppen azon okból is, mert nálunk a magyarság számbeli többsége egymagában még nem magyarázza meg a magyarság erős politikai túlsúlyát és suprematiáját a nemzetiségek fölött.

Tudvalevő, hogy népszámlálásaink a nemzetiségek számának megállapíthatása végett az anyanyelvet tudakolják és statisztikánk s általában a közfelfogás is az anyanyelvet egynek veszi a nemzetiséggel. Kétségtelen, hogy a nemzetiséget a legtöbb esetben az anyanyelv határozza meg, de viszont elég gyakori eset az, hogy valaki más nemzetiségi érzéssel bír, mint amilyen nyelvet leggyakrabban és legs/ívesebben beszél, amilyen nyelv tehát az illetőnek az általános meghatározás szerint az anyanyelve. Hogy tehát az érületnek is szava legyen a nyelvi viszonyokat kutató statisztikában s ez által az anyanyelv fogalmát közelebb hozzuk a nemzetiség fogalmához, a népszámlálási lapokon az anyanyelvre vonatkozó kérdés magyarázata így kezdődik: »az a nyelv, amelyet

magáénak vall stb.« Mójukban van tehát azoknak, akik több nyelvet egyforma könnyűséggel beszélnek s egyenlő mértékben használnak, azt a nyelvet vallani be anyanyelvül, amely nemzetiséghez tartozóknak érzik, vallják magukat. Természetesen ez csak a több nyelvet beszélőkre vonatkozik, mert aki csak egy nyelvet beszél, mást mint ezt a nyelvet, nem vallhatja anyanyelvüül. Ez mindenesetre a magyarság hátrányára van, mert sok magyarul nem tudó polgára van a hazának, aki érzületre teljesen magyar, de akiket e statisztika, amelynek mégis valami külső ismertetőjelre van szüksége, mint magyarokat nem vehet számba.

Az adott viszonyok között s ilyen meghatározás mellett tehát az anyanyelv az, ami a nemzetiségek számának megállapítására a legalkalmasabb, különösen ha szabadságot adunk a felvételnél a bevallóknak, hogy érzületüknek megfelelőleg töltsék ki az anyanyelvre vonatkozó kérdést. A magyar nyelvtudás terjedésével ez mindinkább a magyarság előnyére válik, mert az anyanyelv fogalmának ilyen értelmezése folytán mindtöbben vallják magukat érzületüknél fogva magyar anyanyelvűeknek, akik nem magyar eredetük dacára magukat magyarokul akarják tekinteni, mert az iskola és az élet bennünk a magyar érzést, a magyar öntudatot fejlesztette ki. Ez a magyarázata annak, hogy nálunk az anyanyelvi statisztika a községekig lemenő részletezésben sokszor meglepő változásokat mutat egyik népszámlálásról a másikra, ami sokszor azt a látszatot kelti, mintha a nemzetiségeket mesterségesen akarnók magyarokul kimutatni, holott a statisztikának ez a megállapítása a ténylegesen beállott változásnak a constatalása, amiről ritka lelkiismeretességgel dolgozó statisztikai hivatalunk minden egyes esetben helyszíni tudakozódás, egyéb (iskolai, népmozgalmi stb.) adatokkal való összehasonlítás, sőt a helyszínére kiküldött tisztviselői útján szerez meggyőződést.

Ezek előrebocsátása után a magyarság és a nemzetiségek számbeli viszonyait fogom ismertetni, a jelen állapot, tehát a legutolsó népszámlálás szerint, szükséges azonkívül megállapítanunk a fejlődés irányát és annak tényezőit, a természetes népmozgalom és a kivándorlás alakulását a magyarság és a nemzetiségek szempontjából.

Az 11)10. évi népszámlálás szerint az egész Magyarbirodalom és külön az anyaország népessége következőképp oszlott meg anyanyelv szerint:

Anyanyelv	Magyarbirodalom		Anyország	
	abszolút számban	%-ban	abszolút számban	%-ban
Magyar	10,050.575	48·1	9,904.627	54·5
Német	2,037.435	9·8	1,903.357	10·4
Tót	1,967.970	9·4	1,946.357	10·7
Oláh	2,949.032	14·1	2,948.186	16·1
Ruthén	472.587	2·3	464.270	2·5
Horvát	1,833.162	8·8	194.808	1·1
Szerb	1,106.471	5·3	461.516	2·5
Egyéb	469.255	2·2	401.412	2·2
Összesen . . .	20,886.487	100 0	18,264.533	100·0

A Magyarbirodalomban tehát a magyarság 48.1%-át teszi a népességnek, míg a nemzetiségek 51.9%-ra rúgnak. A magyarság eszerint nem éri el az abszolút többséget, bár már közel áll hozzá; rendkívüli előnye azonban a magyarságnak, hogy az egyes nemzetiségek száma egyenkint meg nem közelíti a magyarság számát, azonkívül ami még fontosabb, a magyarság után szám szerint legerősebb há"om nemzetiség, a német, tót és az oláh, egymástól teljesen idegen fajú, az Európában uralkodó három nagy népcsalád, a germán, szláv és a román népcsalád, egy-egy képviselője. De még, ha az összes szlávokat összefoglaljuk is, a mi tekintve a szláv törzseknek egymástól eltérő nyelvét, culturáját és történeti fejlődését, meglehetősen erőltetett dolog, akkor is 48.1% magyarral csak 27.2% szláv áll szemben. A nemzetiségeknek ebben a sokféle tagozódásában rejlik első sorban a magyarság ereje, ez magyarázza meg legfőképp azt, hogy a magyarság relativ többségével is miért képes lekötni a nemzetiségek erejét. E számbeli előnyön kívül nem szabad figyelmen kívül hagyni azt az erkölcsi erőt, amely abban rejlik, hogy a nemzetiségek egy jó részének, mondhatjuk nagyobb részének, mint a németeknek, ruthéneknek s jó részben a tótoknak is érzülete, törekvései nincsenek ellentétben a magyarság-érdekeivel, úgy hogy a magyarság sohasem áll a nemzetiségek összességével, hanem mindig csak egy-egy nemzetiséggel szemben.

Magában az anyaországban a magyarság már abszolút többséggé erősödik, itt már a magyarság száma jelentékenyen, több mint másfél millióval meghaladja a nemzetiségek összes számát s éppen háromszorosan múlja felül az összes szláv népek lélekszámát. A magyarságnak ezen országos abszolút többsége mellett tulajdonképpen nem lenne jelentősége annak, hogy a magyarság az ország egyes vidékein s így különösen az egyes törvényhatóságokban milyen arányban szerepel, a törvényhatóságok autonómiája miatt azonban, amelyre a nemzetiségi többség befolyással lehet, ez a kérdés mégsem jelentéktelen nálunk. A magyarországi törvényhatóságokat nemzetiségi többségek szerint csoportosítva azt látjuk, hogy a 63 vármegye közül csak 31-ben éri el a magyarság az abszolút többséget, 4-ben relatív többséget képvisel s 28-ban határozott kisebbségben van. E 28 vármegye közül egyben a németek, kilencben a tótok, tizenegyben az oláhok vannak abszolút többségben, azonkívül egy-egy német, tót, illetőleg szerb, kettő-kettő pedig oláh, illetőleg ruthén relatív többségű. Ez meglehetősen kedvezőtlen a magyarságra nézve, mert a vármegyei közigazgatásban a nemzetiségi többség könnyen fölébe kerülhet a magyarságnak s veszélyeztetheti a magyar érdekeket. Ezt a veszélyt, a melyet a választó jog kiterjesztése még fokozhat, alkalmas módon mindenestre el kell háritani, vagy a törvényhatósági választójognak más alapokra való fektetésével, vagy a közigazgatás államosításával, vagy a vármegyék új beosztásával

A törvényhatósági jogú városokban természetesen ez a veszedelem nem forog fönn, mert a 27 anyaországi törvényhatósági jogú város közül a magyarság 18-ban abszolút, 1-ben (Újvidék) relatív többségben van, a többi 8 város közül pedig csak Sopronnak és Selmeczbányának van még ideig-óráig tartó nemzetiségi (német, illetőleg tót) többsége, 6 városban ellenben már csak relatív többséget érnek el az egyes nemzetiségek, u. m. Pozsonyban, Temesvárott és Verseczen a németek, Zomborban és Pancsován a szerbek, Fiúmében az olaszok.

Már ez a szembeállítás is mutatja, hogy a magyarság főereje a városokban rejlik, s ha a vármegyék lakosságából kivesszük a rendezett tanácsú városok népességét, a különb-

ség a községek és városok népességének nemzetiségi megoszlása között még nyilvánvalóbb. Csak az anyaországnál maradván, a nemzetiségi megoszlás és az egyes nemzetiségek városi lakosságának aránya százalékokban a következő:

	Magyar	Német	Tót	Oláh	Ruthén	Horvát	Szerb	Egyéb
A községekben	48·7	10·6	12·3	19·4	3·2	1·2	2·6	2·0
A rt. városokban	74·7	9·1	6·9	6·2	0·2	0·1	1·9	0·9
A tj. városokban	78·0	10·1	2·4	1·7	0·1	0·9	2·6	4·2
A városokban általában	76·6	9·7	4·3	3·6	0·1	0·6	2·3	2·8
Az egyes nemzeti- ségek közül vá- rosi lakos %	28·7	19·0	8·2	4·5	1·0	10·7	18·5	26·5

Míg tehát a falusi községekben a magyarság az abszolút többséget sem éri el, a városokban a lakosságnak több mint háromnegyedére rag, sőt ha a városok kétféle csoportját külön tekintjük, a magyarság a magasabb rendű városokban még erősebben van képviselve, mint a kisebb s alacsonyabb rendű városokban. Tehát a gradáció a városok kétféle csoportjánál is mutatkozik. A magyarokon kívül csak az egyéb alatt összefoglalt kisebb nemzetiségek aránya nagyobb a városokban, mint a községekben, a mit a külföldről a városokba bevándorolt cseh-morvák, lengyelek, továbbá Szabadka nagyszámú bunyevácjai és Fiume olaszai idéznek elő. Még az általánosan városlakónak ismert németiség is kisebb arányban van képviselve a városokban, mint a vidéken, amit azzal lehet magyarázni, hogy a városi népesség nagyobb része már megmagyarosodott. Feltűnő, hogy a szerbek a városi népességben aránylag milyen erősen vannak képviselve, s hogy míg a szerbek és ruthének abszolút száma a népességben majdnem ugyanaz (401.510, illetőleg 404.270), az előbbieket közül 85.350, az utóbbiak közül pedig csak 4084 lakik a városokban; ez a körülmény a szerbeknek a ruthénekénél j val nagyobb jelentőségét és politikai súlyát eléggé megmagyarázza.

Hasonló eredményre jutunk, ha az egyes nemzetiségekből a városokra eső arányszámokat vizsgáljuk; kitűnik ebből, hogy a magyarság arányszáma nagyobb valamennyi nemzeti-ségénél, a mennyiben 28.7%-a városlakó; utána az egyéb alatt összefoglalt kisebb nemzetiségek következnek 26.5%-al

a németek és szerbek városi lakosságának arányszáma közel áll egymáshoz, 19.0, illetőleg 18.5 % legkevesebb városlakó van az oláhok és különösen a ruthének között: 4.5, illetőleg csak 1.0 %.

A magyarságnak óriási előnye van abban, hogy a nagyobb községekben, a városokban tömörül, mert a népesség belső vándorlása, mint mindenütt, úgy nálunk is első sorban a városok felé irányulván, a nagytömegű városi magyarság könnyű szerrel magába olvaszthatja a beáramló idegen elemeket, annál is inkább mert a beköltöző falusi lakosság között is a magyarság van többségben. De magukban a falusi községekben is a magyarság sokkal nagyobb tömörülést mutat, mint a nemzetiségek, a népes magyar községekben pedig sok esetben éppen úgy megvannak a beolvasztás feltételei és lehetősége, mint a városokban. Ha az egyes nemzetiségek tömörülését a községi és városi szervezetre való tekintet nélkül vizsgáljuk, a következő kimutatást állíthatjuk össze:

Nemzetiség	5.000	10.000	25.000	50.000
	lelken felül van az alábbi	számú	községben v.	városban
Magyar	266	102	36	8
Német	29	8	3	1
Tót	21	4	1	—
Oláh	17	2	—	—
Ruthén	2	—	—	—
Horvát	1	1	—	—
Szerb	17	3	—	—
Bunyevác, sokác	2	1	1	—
Bolgár	1	—	—	—
Lengyel	1	—	—	—
Cseh-morva	1	—	—	—
Olasz	1	1	—	—

266 olyan község vagy város van eszerint Magyarországon, ahol a magyarság legalább 5.000 lélekkel van képviselve, ellenben csak 93 község van, ahol valamely nemzetiség száma haladja meg az 5.000 lelket. Minél nagyobb létszámot veszünk alapul, a magyarság helyzete annál kedvezőbb lesz: 10.000 lelken felül van a magyarság 102 községben, a nemzetiségek 19-ben, 25.000-en felül a magyarság 36-ban, a nemzetiségek 5-ben 50.000-en felül a magyarság 8-ban, a nem-

zetiségek közül pedig csak a németek érik el ezt a számot Budapesten, ahol emellett is kisebbségben vannak.

Érdekes volna még a magyarság és a nemzetiségek erőviszonyait az egyes felekezeteken belül vizsgálat tárgyává tenni, minthogy azonban a legújabb népszámlálásnak erre vonatkozó adatai még nincsenek közzétéve, meg kell elégednünk az 1900. évi adatokkal. Legmagyarabb felekezetünk eszerint az unitárius és a református felekezet, melyek tagjai közül 99.1 illetőleg 98.2% vallotta magát magyar anyanyelvűnek. Absolut többségben magyarok még az izraeliták és a római katolikusok, kiknek 71.5%, illetőleg 60.5%-a magyar anyanyelvű, az ágostaiaknak már csak 28.6, a görög katolikusoknak 13.4 s a görögkeletieknek csak 1.4%-a magyar. A magyarság tehát legkevésbé a két görög felekezet hívei között van képviselve, amit e felekezetek nemzetiségi szervezete, nemzetiségi egyházi nyelve eléggé megmagyaráz. E felekezeteknél a vallás és nemzetiség fogalma annyira összeesik, hogy sok magyar gör. katolikus és gör. keleti vallása révén oláhnak, oroszoknak vagy szerbnek mondja magát, még ha az egyházi nyelvet nem is beszéli. Ez a felfogás azonban úgy látszik lassankint mégis kezd megszűnni, erre mutat az, hogy újabban úgy a magyar görög katolikusok, mint a magyar gör. keletiek száma erősen növekszik, amit nem annyira a magyarosodás, mint inkább az anyanyelvű helyesebb, a valóságnak megfelelő számbavétele idéz elő. A görög katolikusoknál az új magyar görög katolikus püspökségnek felállítása bizonyára javítani fog a helyzeten, bár igen nagy kár, hogy az új püspökségből sok magyar egyházközség teljesen kimaradt, már pedig arra alig lehet számítani, hogy az új püspökség saját területén kívül a magyarosodásra hatással lehetne, sőt azt lehet várni, hogy az új püspökségből kimaradt magyarok még fokozottabb mértékben ki lesznek téve a oláhosi törekvéseknek. Mindenesetre érdemes lenne az új népszámlálás adatai alapján felülvizsgálni, hogy az új püspökség területébe még milyen községek lennének bevonandók, vagy ha ez nagyobb nehézségekkel járna, módot kellene találni arra, hogy az oláh szertartási nyelvű püspökségek alá tartozó magyarok részére külön plébániák alapíttassanak, vagy legalább is külön magyar nyelvű istentiszteletek tartassanak.

A gögög keleti felekezet ezidőszerint a legidegenebb a magyarságtól exclusiv nemzetiségi szervezete folytán, melyet törvényeink állapítottak meg s ezzel valóságos holttetemet alkottak a nemzet élő testén. Ebbe a holttetembe a magyar nemzet vérkeringése nem jut el, teljesen idegen az minden áramlattól, mely a nemzetet áthatja. Az 1910. évi népszámlálás mégis 32.000 magyar görög keletit mutat ki, akik részint a keleti kereszténységet felvett magyaroknak rendkívül megfogfogyatkozott utódai, részint a városokba és magyar vidékekre került megmagyarosodott oláhok és szerbek. Az 1910. évi népszámlálás szerint számuk már bizonyára meg fogja haladni a 40.000-et, elérkezett tehát az idő, hogy a görög keleti magyar püspökség szervezésével most már komolyan foglalkozzunk. A görög keleti egyház legfőbb patrónusa Magyarországon a király lévén, az új püspökség felállítása még kevesebb nehézségekbe ütközik, mint a görög katolikus magyar püspökség szervezése. A magyar görög keleti püspökség, különösen ha nem egy meghatározott területre, hanem a bárhol található magyar hívekre terjedne ki, óriási lökést adna e felekezet magyarosodásának s idővel százezrekkel növelné a magyarság számát.

A magyarság és a nemzetiségek erőviszonyainak mérlegelésénél nem csekély fontosságú annak ismerete sem, hogy az egyes foglalkozási ágakban a magyarság aránya hogyan alakul. A népszámlálásnak ezek az adatai - sajnos - nincsenek közzétéve, vannak azonban erre vonatkozólag igen értékes adataink a most közzétett választójogi statisztikában, mely tudvalévőleg az 1910. évi népszámlálás alapján készült. Igaz,, hogy csak a 24. éven felüli magyar honos polgári férfiakra vonatkoznak ez adatok, de éppen mert a kereső férfiaknak túlnyomó többségét magukban foglalják, az összes népesség megoszlására is világot vetnek. Az adatok a következők:

Foglalkozási csoport	A 24 éven felüli magyar honos férfiak száma	Ebből: magyar	%
Östermelés	2,692.303	1,305.757	48·5
Bányászat és kohászat	46.330	22.521	48·6
Ipar	699.235	450.829	64·5
Kereskedelem és hitel .	159.705	116.945	73·2
Közlekedés	148,623	119.014	80·0
Közszolg. és szab. fogl.	177.404	143.153	80·7
Egyéb foglalkozás .	327.748	179.210	54·7
Összesen	4,251.348	2,337.429	55·0

A magyarság eszerint éppen a legnépesebb foglalkozási ágban, az őstermelő osztályban szerepel legkisebb aránnyal; hasonló arányú a kisszámú bányászok körében; ellenben az ipari foglalkozásúaknak közel $\frac{2}{3}$ -a, a kereskedelem és hitelhez tartozóknak közel $\frac{3}{4}$ -e s a közlekedéssel foglalkozóknak s különösen a közszolgálat és szabad foglalkozásokhoz tartozóknak több mint $\frac{4}{5}$ -e magyar anyanyelvűnek vallja magát. A nemzetnek értelmiségükkel, vagyonukkal és munkájukkal vezető elemei tehát túlnyomólag magyarok, ami természetes is, minthogy a városi népesség, amely leginkább e foglalkozásúakból áll, túlnyomólag magyar. Első pillantásra megdöbbenőnek látszik az, hogy az őstermelők s különösen éppen a birtokosok között aránylag csekély számú a magyarság, mert azt szokták mondani »kié a föld, azé az ország«, de éppen az, hogy a birtokosok közt a magyarság kisebb arányban szerepel, még nem mondja azt, hogy a földterület nagyobb része is a nemzetiségek kezén van. Már maga a birtokosoknak területi kategóriák szerint való részletezése mutatja, hogy minél feljebb megyünk a birtokkategóriákkal, a magyarság aránya a birtokosok közt annál kedvezőbb, tiszta képet azonban a választójogi statisztikából nem lehet alkotni, mert a 10 holdon felüli birtokkal bírók már nincsenek tovább részletezve, pedig a magyarság túlnyomósága a közép és különösen a nagybirtoknál mutatkozik, úgy, hogy lehet állítani, hogy az anyaország földterületének 65-70%-a magyar anyanyelvűek kezén van.

De még fontosabb az, hogy a vezető értelmiség, nemcsak a közszolgálat és ú. n. szabadfoglalkozásokhoz tartozó értelmiség, hanem más foglalkozási ágak értelmisége is, majdnem kizárólag magyar. Szolgáljon erre nézve bizonyítékul a következő táblázat:

Értelmiségi csoport	Összes szám	Ebből magyar	%
Gazdasági és erdészeti tisztviselők	8.332	7.376	88·5
Bányászati . . . . . »	1.221	1.036	84·8
Ipari . . . . . »	15.784	13.433	85·1
Kereskedelmi és hitelügyi »	25.203	21 586	85·7
Közlekedési . . . . . »	16.245	15.231	93·7
Tulajdonképpen értelmiség »	119.741	100.923	84·3
Értelmiség általában	186.526	159.585	85·6

A magyarságnak ebben a körülményben igen nagy ereje rejlik, mert a vezető értelmiség magyarsága egyik legnagyobb biztosítéka a magyarság supremáciájának. Éppen azért kell nálunk a választójogi reformnál a demokrácia elveinek ellenére is megvédelmezni az értelmiség befolyását, mert nálunk az értelmiség fogalma majdnem egy a magyarság fogalmával. A szomszédos Ausztriában a németiség azért nem tud politikai túlsúlyra vergődni, mert a nemzetiségek értelmiségét nem tudja beolvasztani, ott az egységes nemzeti cultura hiánya folytán, minden nemzetiségnek erős értelmiségi osztálya fejlődött ki.

Az eddigiekben a magyarság és a nemzetiségek számbeli viszonyainak mostani állapotát ismertettem; az erőviszonyokhoz tartozik azonban a fejlődés iránya is, mely ha az uralgó fajra kedvezőtlen, idővel az erőviszonyokat nagyban befolyásolhatja, sőt a nemzetiségek javára módosíthatja. A magyarságnak kedvező helyzete van a nemzetiségekkel szemben abban a tekintetben is, hogy jórészt éppen a már ismertett körülmények folytán a magyarság fejlődési, szaporodási viszonyai jóval kedvezőbbek, mint a nemzetiségiekéi, vagyis a magyarság aránya a népességben fokozatosan növekszik, a nemzetiségieké pedig csökken. Nem akarok régebbi időkre visszamenni, amikor még a nemzetiségek számának megállapítása vagy becslés, vagy irányzatos felvétel útján történt; elég ha a magyar hivatalos statisztikának első megállapítását, mely az 1880-ik évi népszámlálás alkalmával történt, veszem alapul. Az azóta elmúlt 30 év alatt a magyarság és a nemzetiségek száma 10 évenként következőképp változott:

Ebből

Év	összes népesség	Ebből			
		magyar	%	nem magyar	%
M a g y a r b i r o d a l o m					
1880	15,642.102	6,445.487	41·2	9,196.615	58·8
1890	17,349.398	7,426.730	42·8	9,922.668	57·2
1900	19,254.559	8,742.301	45·4	10,512.258	54·6
1910	20,886.487	10,050.575	48·1	10,835.912	51·9
M a g y a r o r s z á g					
1880	13,749.603	6,404.070	46·6	7,345.533	53·4
1890	15,162.988	7,357.936	48·5	7,805.052	51·5
1900	16,838.255	8,651.520	51·4	8,186.735	48·6
1910	18,264.533	9,944.627	54·5	8,319.906	45·5

A magyarság eszerint e 30 év alatt több mint 3 millió '600 ezerrel növekedett, a nemzetiségek pedig csak 1 millió 640 ezerrel. Az 1880-ban még jóval kisebb számú magyarság tehát több mint kétszer olyan erős növekedést mutat, mint a nemzetiségek. Magában az anyaországban a fejlődés még kedvezőbb; itt a magyarság 30 év alatt 3,540.000 lélekkel gyarapodott, a nemzetiségek szaporodása pedig az 1 milliót sem érte el. Emellett a fejlődés irányzata az, hogy a magyarság szaporodása, ha nem is relative, de abszolút számban évtizedről évtizedre emelkedik, a nemzetiségeké pedig fokozatosan csökken. Ennek következményeképp a magyarság arányszáma az összes népességben nemcsak folyton, de fokozatosan is emelkedik. Az arányszám növekvése tett ugyanis

a Magyarbirodalomban az anyaországban

1880-tól 1890-ig . . .	1'6-et	1'9-et
1890-től 1900-ig . . .	2'6-et	2'9-et
1900-tól 1910-ig . . .	2'7-et	3'1-et

Ugyanerre az eredményre jutunk, ha az összes szaporodásból a magyarságra eső százalékokat tekintjük. A Magyarbirodalom népszaporodásából 1880-tól 1890-ig a magyarságra esett 57%, 1890-től 1900-ig 71 és 1900-tól 1910-ig már 80%. Az anyaországban természetesen az arányszámok még kedvezőbbek s így fokozódnak: 67, 77 és 91%.

Érdeemes most már azzal foglalkozni, hogy a magyarság fejlődése leginkább milyen nemzetiségek rovására történt e harmincz év alatt. Szolgáljon erre vonatkozólag tájékozásul a következő összeállítás:

Anyanyelv	Magyarbirodalom			Magyarország		
	1880-ban	Arányszám 1910-ben	+ —	1880-ban	Arányszám 1910-ben	+ —
Magyar . .	41'2	48'1	+ 6'9	46'6	54'5	+ 7'9
Német . .	12'5	9'8	— 2'7	13'6	10'4	— 3'2
Tót . . .	11'9	9'4	— 2'5	13'5	10'7	— 2'8
Oláh . . .	15'4	14'1	— 1'3	17'5	16'1	— 1'4
Ruthén . .	2'3	2'3	—	2'6	2'5	— 0'1
Horvát . .	} 15'0	8'8	} — 0'9	4'6	1'1	} — 1'0
Szerb . . .		5'3			2'5	
Egyéb . .	1'7	2'2	+ 0'5	1'6	2'2	+ 0'6
Összesen .	100'0	100'0	—	100'0	100'0	—

A magyarokon kívül eszerint csak egyéb alatt összefoglalt kisebb nemzetiségek arányszáma növekedett, de ez is jórészt csak abból áll, hogy a bunyevácok, sokacok 1880-ban még a szerbek és horvátok között voltak kimutatva, míg újabban az egyéb anyanyelvűek közé osztatnak, emiatt a horvátok és szerbek arányszámai sem hasonlíthatók össze, a valóságban arányszámuk ilyen nagy mértékben nem csökkent. Legnagyobb mértékben veszettek tért a németek és a tótok, legnagyobb nemzetiségünknek, az oláhoknak, arányszáma azonban mindössze 1.4-del csökkent 30 év alatt.

Magában az anyaországban a magyarsággal szemben csak e három utóbb megnevezett nemzetiség bírván súlylyal, e három nemzetiségnek térvesztését, esetleg térfoglalását behatóbban is érdemes vizsgálnunk. Evégből e nemzetiségek számát a magyarságéval bizonyos területi részletezéssel kell szembeállítanunk. A németeket ebből a szempontból a következő csoportokra oszthatjuk: 1. Nyugati határmenti németiség; 2. dunántúli németiség magyar nyelvterületen (ebből is kiemelve a baranya-tolnai zártabb és tömegesebb németiséget); 3. budapesti és budapest-környéki németiség; 4. nyugati felvidéki; 5. keleti felvidéki németiség; 6. az északkeleti felvidék túlnyomólag zsidó németisége; 7. a délvidéki és 8. az erdélyi németiség. E nyolcz csoportban szembeállítva a magyarság és a németiség 1880-iki és 1910-iki arányszámait, a következő összeállítást kapjuk:

Területi csoport	A magyarság		A németiség	
	a r á n y a			
	1880-ban	1910-ben	1880-ban	1910-ben
1.	41·6	48·7	33·8	27·6
2. a) Baranya-Tolna . .	58·6	62·8	33·5	30·1
b) Egyéb	82·2	84·6	6·9	4·5
3.	66·3	82·3	18·5	8·8
4.	10·2	16·0	7·9	5·5
5.	43·7	56·9	9·3	5·8
6.	31·9	37·3	6·6	7·9
7.	20·2	27·2	24·3	21·7
8.	30·3	34·3	10·2	8·7

A magyarság minden területi csoportban tért nyert, a veszített. Legrohamosabban fogyott meg a németiség aránya

a fővárosban és a főváros környékén (3 csoport), továbbá a keleti felvidéken. Az egyetlen terület, ahol a németiség aránya növekedett az utolsó 30 év alatt, az északkeleti felvidék, itt azonban nem a tulajdonképpeni németek szaporodtak meg, hanem a német zsargont beszélő zsidók (abszolút számban 33.000-ról 105.000-re).

A tótság területi megosztása a következőképp történhetik r
1. nyugati felvidéki tótság 'még pedig: a) zárt nyelvterület, b) a magyar-tót nyelvhatár, 2. keleti felvidéki tótság, a) zárt nyelvterület, b) magyar-tót nyelvhatár. 3. Biharszilágyi tót nyelvsziget. 4. Alföldi tótság. 5. Délvidéki tótság. E területi csoportokban a magyarság és a tótság aránya következőképp alakul:

Területi csoport	A magyarság a r á n y a		A tótság	
	1880-ban	1910-ben	1880-ban	1910-ben
1. a)	2·3	8·8	84·9	79·7
b)	58·0	62·2	39·8	33·6
2. a)	2·6	9·5	59·5	50·2
b)	73·0	81·6	21·3	14·2
3.	35·2	38·0	2·1	3·1
4.	73·5	81·9	5·0	3·0
5.	18·6	25·3	2·5	2·2

A magyarság itt is minden területi csoportban tért nyert, a tótság viszont csak a kis bihar-szilágyi nyelvszigeten gyarapodott, egyebütt mindenütt csökkent az arányszáma. Igen érdekes, hogy a magyarság éppen a zárt tót nyelvterületeken foglalt legjobban tért, tehát a városi népesség magyarosodása folytán gyarapodott, ellenben a magyar-tót nyelvhatáron térfoglalása aránylag kisebb, sőt a nyugoti nyelvhatáron nem is egészen kielégítő. Ez az adat is mutatja, hogy a magyarság-nem annyira a nyelvhatárokon hódít, mint inkább a városokban, még pedig a nemzetiségi területeken fekvő városokban is. Erre különben még visszatérek.

Az oláhság elhelyezkedése szerint a következő csoportokra bontható: 1. Északkeleti oláhság (túlnyomólag gkath.). 2. Arad-bihari és alföldi oláhság a Maroson felül (túlnyomólag gkel., szaporodó). 3. Délvidéki oláhság (túlnyomólag gkel., stagnáló). 4. Mezőségi és környéki oláhság. 5. Brassó-háromszéki oláhság. 6. Fogarasi, királyföldi és környéki oláhság,

7. Hunyadi (bányavidéki) oláhság. E csoportok szerint az alábbi összeállítás mutatja a magyarság és oláhság szám. arányát:

Területi csoport	A magyarság a r á n y a		Az oláhság	
	1880-ban	1910-ben	1880-ban	1910-ben
1	32·9	38·8	52·6	48·3
2	41·2	46·0	49·6	46·1
3	8·9	15·3	40·9	37·4
4	37·5	42·3	53·4	51·2
5	63·7	63·7	22·2	23·3
6	7·1	10·0	69·7	68·7
7	5·1	15·5	90·3	79·9

Az oláhsággal szemben – a mint azt különben már az országos arányszámokból is sejteni lehet – a magyarság térfoglalása már nem olyan erős, mint a németekkel és a tótokkal szemben. Legtöbb tért nyert még a magyarság a délvidéki és hunyadmegyei oláhsággal szemben, de itt sem a beolvadás, hanem a bevándorlás és a magyarság jóval kedvezőbb természetes szaporodása billentette a magyarság javára a mérleget. Ellenben az ország délkeleti csücskében, ha nem is fenyegető, de mindenesetre intő jelek mutatkoznak; ott a magyarság aránya stagnál, az oláhság ellenben egy százalékkal gyarapodott.

A városoknak a magyarság terjesztése terén való szerepéről már volt szó, érdemes tehát ezt is adatokkal illusztrálni. Az utolsó harmincz év alatt a városok lakossága az anyaországban 2,208.656-ról 3,726.661-re, a magyarság aránya pedig a városokban 03.3%-ról 76.6%-ra növekedett. Ezzel szemben a községek lakossága 11,540.947-ről csak 14,537.872-re emelkedett, a magyarság aránya bennük 43.4%-ról csak 48.8%-ra. A vidéken a nem magyar ajkúak száma 30 év alatt több mint 900.000-rel nőtt, a városokban ellenben a szaporodás majdnem kizárólag a magyarság javára esett. Láthatjuk ezekből az adatokból, hogy ha e harmincz év alatt a városok nem fejlődtek és nem magyarosodtak volna olyan mértékben, mint ahogy tényleg fejlődtek és magyarosodtak, ma 2-2.5%-al gyöngébb volna a magyarság aránya. Kétségtelen, hogy a vidéki népesség is magyarosodott, de nem annyira a nyelvhatárokon lévő községek beolvadása, mint

inkább a népesebb, városszámba menő községek, továbbá a felduzzadó bánya- és ipartelepek lakosságának magyarosodása folytán.

A városok népességének magyarosodása nálunk olyan intenzív, hogy ennek következtében még tiszta nemzetiségi vidékeken is a városok némelyikében túlsúlyra kerül a magyarság. Az utolsó 30 év alatt pl. magyar abszolút, vagy relatív többségű lett a teljesen tót nyelvterületen fekvő Besztercebánya, Zólyom, Dobsina, Nagyrőcze, Eperjes, az oláh nyelvterületen fekvő Lúgos, Gyulafehérvár, Fogaras, Déva és Vajdahunyad, továbbá a német-szerb környezetben levő Újvidék és Nagybecskerek városokban.

Vizsgáljunk kellene most már azt, hogy mik azok a kedvező körülmények, amelyek a magyarságnak a nemzetiségekkel szemben való előnyomulását előidézik s amelyek egyúttal biztosítják azt, hogy a magyarság az országban elfoglalt posztóját a jövőben is képes lesz megtartani, sőt idővel mind erősebbé tenni. Első sorban a magyarság természetes propagatív erejét kell összehasonlítanunk a nemzetiségekével mert a természetes szaporodási képesség nagyobb volta egymaga is biztosíthatja az erőviszonyok javulását. Népmozgalmi adataink a régebbi évtizedekről nem lévén feldolgozva nemzetiségek szerint, csak az utolsó tíz év idevonatkozó adatait vehetjük figyelembe. A Magyarbirodalom természetes népszaporodása az 1901-1910. években 2,278.468 lelket tett, a miből magára a magyarságra esett 1,126.697 lélek, vagyis 49.4%. Minthogy a magyarság aránya a népességben 1900-ban csak 45.4 % volt s még az évtized végén is csak 48%, világos, hogy a magyarság természetes szaporodása kedvezőbben alakult, mint a nemzetisékéké. Nagyon fontos ennek a ténynek a leszögezése, mert a magyarság természetes szaporodó képességét nagyon sokszor lebecsülték, úgy kint mint bent, s igen sokszor megvádoltak bennünket azzal, hogy suprematiánkat s számbeli erőnket is csak mesterséges eszközökkel tudjuk fenntartani. Adataink, melyeknek hitelességét senkisem vonhatja kétségbe, mert azok községről-községre ki vannak mutatva s így könnyen ellenőrizhetők, azt bizonyítják, hogy a magyarság mostani túlsúlyát még akkor is képes lenne megtartani, ha a természetes propagatív erőn

kívül semmi más segítsége nem lenne suprematiája fenntartásában; pedig két erős tényező mozdítja még elő a magyarságnak a nemzetiségekkel szemben való előnyomulását; az egyik a kivándorlás, a másik az assimilatio, a beolvasztás. Mielőtt azonban e két tényező hatását ismertetném, a magyarság természetes szaporodási viszonyaira kell még visszatérnem, mert nem lehet elhallgatni, hogy bár az egész országban a magyarság természetes szaporodása kedvező a nemzetiségekével szemben, vannak mégis az országnak egyes vidékei, ahol a magyarság szaporodása nem kielégítő, sőt határozottan aggasztó, mert jóval gyengébb a nemzetiségek szaporodásánál. Itt is különbséget kell azonban tennünk azok között a vidékek között, ahol a magyarság gyengébb szaporodását a magyarságra kedvezőbb kivándorlás vagy az assimilatio kiegyenlíti, ahol tehát a magyarság kedvezőtlen természetes szaporodása dacára tért foglal, s azok között a vidékek között, ahol a magyarság gyenge szaporodását az emittett másik két tényező sem javítja meg. Ilyen szempontból vizsgálva adatainkat, azt tapasztaljuk, hogy az a¹ ország 63 vármegyéje közül csak 14-ben szaporodott a magyarság az utolsó 10 év alatt gyengébben, mint a nemzetiségek; e vármegyék közül is különösen feltűnő különbség a magyarság aránya és a természetes szaporodásból a magyarságra eső arány között csak a következőkben mutatkozik:

Vármegye	A magyarság aránya 1900-ban	Az 1901–1910. évek term. szaporodásából a magyarságra esett %
Baranya	51·3	30·7
Zala	74·2	67·9
Bars	31·7	25·4
Bereg	44·7	38·5
Háromszék	85·1	69·4

Baranyában, Barsban és részben Háromszékben is a református magyarságnál lábrakapott egy-gyermekrendszer okozza a magyarság hátramaradását; Zalában és Beregben a magyarság is elég szapora, de ott a horvátok, itt a ruthének igen erős szaporodásával nem tud lépést tartani. Ez az öt vármegye, tehát az, ahol a magyarság positiója már alapjában veszedelemben forog, mert itt a magyarság okvetlenül más segítőeszközökre szorul, hogy eddigi számarányát fenn

tudja tartani. Ha a magyarságnak 900. és 1910. évi arányszámait vármegyénként összehasonlítjuk, azt tapasztaljuk, hogy ez öt vármegye közül csak az egyetlen Háromszékben csökkent a magyarság aránya 85.1-ről 83.4-re, a többi négy vármegyében tehát a magyarság gyengébb szaporodását ki-egyenlítette vagy a nemzetiségek erősebb kivándorlása, vagy inkább az assimilatio. Tulajdonképpen veszedelem csak Háromszékben van, ahol az oláhság népszámlálásról népszámlálásra következetesen tért foglal a magyarsággal szemben; arányszáma 1880-tól így növekedett: 12.8, 13.4, 14.2, 15.5%. Háromszéken kívül még Bihar vármegye viszonyait kíséreljük aggodó figyelemmel, mert Biharban is gyengébb volt az elmúlt évtizedben a magyarság szaporodása s emellett a kivándorlás és elvándorlás is a magyarságot fogyasztotta inkább, úgy hogy a magyarság aránya itt is csökkent némileg. Bihar vármegyében azonban enyhíti a magyarság veszteségét az, hogy a magyarság túlnyomólag a vármegye közepén fekvő Nagy-Várad városba vándorolt be s így területileg tulajdonképpen a vármegyében maradt. Ha Nagy-Váradot összefoglaljuk Bihar vármegyével, a magyarság nem hogy vissza nem fejlődött Bihar vármegyében, hanem még növekedett is aránya 56.3-ról 56.6-ra. Ez az egy adat is gondolkodóba ejthet bennünket, hogy nem kellene-e módot találni arra, hogy a törvényhatósági jogú városok annak a vármegyének közgyűlésében, amely vármegyében fekszenek, képviselve legyenek. Ily módon a városok erős magyarságával több nemzetiségi-
leg kétséges vagy veszedelmes vármegyében lehetne a magyarságot megerősíteni, sőt túlsúlyra juttatni, pl. Biharban, Aradban, Temesben, Kolozsban, Maros-Tordában.

A magyarság természetes szaporodásának a nemzetiségekénél kedvezőbb volta mellett, amint már érintettem, még két tényező mozdítja elő a magyarság elő nyomulását, a kivándorlás és az assimilatio. Ellenmondásnak látszik, de tényleg úgy van, hogy a kivándorlás, a mostani méreteiben és kiterjedésében, a magyarságnak, a magyarság térfoglalásának határozottan előnyére van azon egyszerű okból, mert a nemzetiségek jóval nagyobb számmal vándorolnak ki, mint a magyarság. Ha Magyarországon minden kérdést első sorban a magyarság szempontjából fognánk fel és mérlegelnénk,

ahogy kellene, akkor a kivándorlást nem egy szükséges rossznak tüntetnék fel, hanem egy szükséges jónak, amely egyik, mondhatjuk, elég hathatós előmozdítója a magyarság ügyének. Néhány adattal kívánok rávilágítani erre az állításra. Kivándorlási adatgyűjtésünk szerint az utolsó 10 év alatt kivándorolt az egész Magyarbirodalomból 1,049.003 ember, kik közül magyar anyanyelvű volt 301.996, nem magyar anyanyelvű 747.007, a magyarság aránya tehát a kivándorlók között csak 28.8%. Egy egyszerű számtani művelet bárkit meggyőzhet arról, hogy e két számnak a magyarság és a nemzetiségek számából való levonása automaticæ növeli a magyarság arányát. Igaz, hogy a kivándorlóknak ez a nagy száma nem mind végleges veszteség, mert azoknak körülbelül 40%-a visszatér, a legutolsó népszámlálásunk ennek következtében nem is 1,049.000, hanem csak 640,540 vándorlási különbözetet talált. Ez utóbbi számból, minthogy a visszavándorlók között a magyarok hasonló arányban vannak, körülbelül 186.128 főnyi veszteség esett a magyarságra s 460.412 főnyi veszteség a nemzetiségekre. Ha ez a tömeg az 1910. évi népszámlálás alkalmával nem hiányzott volna népességünkben, a magyarság aránya nem 48.1, hanem csak 47.5 lenne a Magyarbirodalomban. Látnivaló tehát, hogy maga a kivándorlásnak a magyarság javára való alakulása 0.6-dal emelte a magyarság arányszámát. Minthogy a kivándorlás most már egy állandó véradó jellegével bír, mely teljesen megszűnni sohasem fog, csak arra kellene törekednünk, hogy ha már a magyarságot nem tudjuk teljesen visszatartani a kivándorlástól, legalább a magyarságnak a kivándorlók között elfoglalt arányát ne engedjük feljebb emelkedni; a kivándorlási mozgalom mérséklésénél tehát első sorban a magyarságra kell tekintettel lennünk; telepítés, iparfejlesztés útján első sorban a magyarságot kell támogatnunk s a visszatelepítésnél a magyarságot előnyben részesítenünk.

A harmadik s kétségtelenül legerősebb tényező, ami a magyarságnak előnyomulását következetesen elősegíti, az assimilatio, az idegen ajkúaknak a magyarságba való beolvadása. A természetes szaporodásnak a magyarságra nézve kedvező alakulása, ha számítást teszünk, a magyarság arányát mindössze 0.4-del emelte volna 10 év alatt, a kivándor-

las mint láttuk, 0.6-del járult hozzá az arányszám javulásához, e két tényező tehát, ha assimilatio nem lett volna, csupán 1.0-gyel növelte volna meg a magyarságnak százalékos arányát. Minthogy pedig a növekedés a Magyarbirodalomban 27-det tett, a fennmaradó 1.7-et az assimilatio javára írhatjuk.

Talán kényes kérdést feszegetek, amikor az assimilatio kérdését akarom tisztázni, mert nálunk nemcsak a nemzetiségek előtt gyűlöletes, hanem még a magyar politikusok jó része előtt is rosszhangzású ez a szó. A nemzetiségek megvádolnak bennünket azzal, hogy erőszakkal magyarosítjuk, vagyis beolvasztjuk a nemzetiségeket, a magyar politikusok pedig váltig azt hangoztatják, hogy nekünk eszünk ágában sincs a nemzetiségeket anyanyelvüktől megfosztani, mi azt akarjuk, hogy megmaradjanak németnek, tótnak, oláhnak stb., csak éppen azt kívánjuk, hogy tanulják meg az állam nyelvét; az assimilatiót, amelynek célul való kitézése a nemzetiségekkel csak meggyűlölteti a magyarságot, teljességgel elvetjük. Én, mint statisztikus, mindezekkel szemben mégis kénytelen vagyok constataálni, hogy assimilatio Magyarországon a múltban is volt, a jelenben is van s ha a viszonyok nem változnak, a jövőben is mindig lesz, mert Magyarországon a földrajzi és települési viszonyok olyanok s a magyarságnak és a nemzetiségeknek területi elhelyezkedése olyan, hogy egy bizonyos fokú assimilatióknak okvetlenül, mondhatjuk, még akaratunk ellenére is be kell következnie. Vagy el tudjuk képzelni azt, hogy Budapestnek 1880-ban még 120.000 főnyi németsége megtarthassa németségét, mikor a magyarság százezerszámmra tódul be a fővárosba s itt a magyar nyelvnek, a magyar culturának olyan erős vára keletkezik, amelyben a kisebbséggé olvadt németség-többé meg nem állhat? Világos, hogy itt a németség az idősebb nemzedékek kihaltával teljesen jelentéktelen számmra fog leolvadni. Ugyanez történik a beköltöző tótsággal, mely már második nemzedékben kénytelen magyarrá válni. S ez nemcsak a fővárosban és a magyar nyelvterületen fekvő városokban van így, hanem a nyelvhatárokon, sőt a tiszta nemzeti-ségi területen fekvő városokban is, ahol már nem annyira a magyar vidékekről beköltöző magyarság, mint inkább a magyar culturának fensőbbesége ereje hódít.

Az assimilatiót tehát nálunk első sorban a népességnek a városokba való tódulása idézi elő, azért nem győzzük eléggé hangoztatni, hogy a városok fejlesztése Magyarországon mindennél elsőbrendű feladat. A nemzetiségi kérdést nálunk a városok fogják megoldani, amelyek a nemzetiségi tömegeket felszívják és megmagyarosítják. Minél nagyobb részét fogja a városi polgárság tenni a nemzet egyetemének, annál biztosabb alapokon fog nyugodni a magyarság hegemóniája. Az utolsó tíz év alatt a szaporodásnak már köze! fele esett a városokra, közel 600.000 lélek s ez a tömeg majdnem teljes egészében a magyarság számát szaporította.

A népességnek a városokba való tódulásán kívül a belső vándormozgalomnak egyéb határozott irányait is meg lehet figyelni Magyarországon. Ez az irányzat nem új keletű, mondhatni évszázados, annak történeti és földrajzi okai vannak. Magyarország hegyekkel van körülvéve, belső része pedig sík terület; a folyók majdnem kivétel nélkül az ország közepe felé, majd délfelé iparkodnak, ez a földrajzi helyzet maga megmagyarázza, hogy nálunk a népesség belső vándorlása miért irányú a határok felől az ország közepe és dél felé. Ezt a folyamatot a történelem is elősegítette azzal, hogy a török uralom megszűntével, mely az alföld népét felszorította a felvidék hegyei közé, ennek a belső vándormozgalomnak még nagyobb lökést adott. A felvidék azóta az alföld népességének állandó táplálója, az északi sovány vármegyék-ből a népesség állandóan szivárog az alföld gazdag rónáira. Régebben ez tömegesen történt s ezek a tömeges települések idézték elő az alföldön az idegen nyelvszigeteket, ma már e nyelvszigetek természetes processus következtében fokozatosan olvadoznak, az újabban mutatkozó szórványos leteleplők pedig egy-két nemzedék alatt beolvadnak a magyarságba. A vándorlásnak ez az állandó iránya tehát, mely a nemzeti-ségi területekről a magyar nyelvterület felé tart, a magyarságot folyton táplálja, a nemzetiségeket pedig fogyasztja. Újabban bánya és ipartelepek keletkezése révén rohamos néptömörülések jöttek létre Magyarországon; ilyenek pl. a salgótarjáni, tatai és petrozsényi bányászat, a csiki és marostordai erdőipar fellendülése folytán keletkezett nagy telepek. Ezek a

bánya- és ipartelepek mindenütt magyar munkásokat vonzának első sorban s a sokféle idegen nemzetiségű munkás is kénytelen e helyeken a magyar nyelvet megtanulni, mert közvetítő nyelv szüksége ilyen telepeken leginkább felmerül. Az eredmény az, hogy jó részük idővel magyarrá is válik. Hogy a bánya- és ipartelepek mennyire előmozdítják a magyarosodást, azt legjobban a petrozsényi bányavidék példája mutatja; ma már a petrozsényi járás lakosságának közel fele magyar, holott harmincz év előtt a magyarság még 10%-át sem tette a járás népességének.

A assimilatio ezek szerint Magyarországon egy természeti törvényszerűség erejével ható folyamat, mert összefügg a népességnek az ország területén belül folyó fluctuatiojával s annak évszázadok óta kialakult irányával; viszont igaz az, hogy ezeken a kereteken túl az assimilatio aligha fog terjeszkedni. A magyar nyelvterületre beszivárgó idegen népelemek folyton fel fognak szívódni a magyarságba s a magyarság a nemzetiségi területeken fekvő városokban mindinkább erősbülő nyelvszigeteket fog alkotni, arról azonban le kell mondanunk, hogy a magyarság a nemzetiségeket az ország egész területén beolvassza. Erre nincs is szükség, hogy a nemzetiségi kérdés megoldva legyen, elég éhez az, hogy a magyarság határozott túlsúlyba jusson a nemzetiségekkel szemben s hogy a magyarságnak az ország területén való eloszlása egyenletesebbé váljék. Ennek bekövetkezését pedig biztosítja a fejlődés iránya, a mit ecseteltünk s addig míg ez bekövetkezik a számbeli fölény gyöngeségét pótolja a magyarság nagyobb vagyoni és culturalis ereje.

A magyarság vagyoni fensőbbtségét a nemzetiségekkel szemben nem lehet olyan határozott adatokkal támogatni, mint a számbeli többséget. A dolog természetében fekszik, hogy ezek az adatok sokkal kevésbé hozzáférhetők és kikutathatók, mint a számarányra vonatkozó adatok. Nem is szándékozom ezt concret adatokkal kimutatni, csak rámutatni néhány közismert tényre, a melyek a magyarság nagyobb vagyoni erejét documentálják. Ilyen pl. az, hogy a nagybirtokosoknak vagyis az ezer holdon felüli birtokosoknak 90%-a magyar az 1910. évi népszámlálás szerint, sőt még a 100-1000 holdig terjedő középirtokosoknak is 71.8% a. Ha figyelembe

vesszük még az államnak és jogi személyeknek birtokait,, kétségtelen, hogy a földterületnek túlnyomó nagy része, mint előbb is említettem, legalább 65-70%-a magyar kézen vagy magyar rendelkezés alatt van.

Az 1904. évi választójogi statisztikai felvétel a 20 éven felüli magyar honos férfilekosságot részletezi a fizetett adó nagysága szerint a magyar és nem magyar anyanyelvűek megkülönböztetésével. Igaz, hogy ez adatok szerint a 10 koronával kevesebb adót fizetők közt a magyarság többségben van, ellenben a 10-30 koronát fizetők közt már kisebbségben, a 30 koronánál magasabb adókatégoriákban azonban a magyarság száma fokozatosan növekszik s a legmagasabb kategóriákban a 100 koronánál többet fizetők közt éri el maximumát: itt már 97.000 magyarral már csak 57.000 nem magyar áll szemben. Az összes fizetett adó összegét pedig ezek a legmagasabb kategóriák döntik el, úgy hogy az összes egyenes adóknak körülbelül 60%-a esik a magyarságra. A magyarság nagyobb vagyoni erejének bizonyítására fel lehetne még hozni a magyar pénzüzeteknek a nemzetiségekkel szemben álló tőke erejét, azonkívül a takarékbetétek nagyságát magyar és nemzetiségi vidékeken. A közgazdasági élet egyéb tényezői, a bányá- és nagyipari telepek, a vasutak, vállalkozások túlnyomólag magyar kezekben vannak, s szerencsére magyar érdekeket is szolgálnak. Ehhez járul a városokban összehalmozódott vagyon, hogy egyebet ne említsek a városi bérházak értéke, mely a városok túlnyomó magyar lakossága folytán szintén a magyarság vagyoni erejének növelésére szolgál.

A Magyarságnak a nemzetiségekkel szemben jóval magasabb kulturális foka szintén nem szorul bővebb bizonyításra. Az 1900-ik évi népszámlálás szerint az anyaországban a magyarságnak 61.0%-a tudott írni és olvasni, a nemzetiségeknek pedig csak 41.8%-a. De ez csak az elemi cultura nagyobb fokát bizonyítja, még kifejezőbbek azok a számok, amelyeket a most tárgyalt választójogi reformjavaslat mellékletei között találunk. Ezek szerint az egyes kulturális fokokat jelző kategóriákban a magyarság aránya következőképp növekszik:

Magyar
anyanyelvű %

Az iskolavégzettség nélkül írni-olvasni tudók	
között	55·5
A 4 elemi osztályt végzettek között . . .	60·9
» 6 » » » »	62·9
» 4 középiskolai osztályt	81·1
» 6 » » »	83·5
» 8 » » »	87·2

Hasonló gradációt látunk, ha a különböző fokozatú iskolák növendékeinek anyanyelvi megoszlását vizsgáljuk. A legutolsó adatok erre vonatkozólag az 1910/911. tanévről valók.

Az elemi iskolák tanulói között magyar .	54·8 ⁰ /o
Az iparos és keresk. tanoncziskolák tanulói	
között magyar	68·5 ⁰ /o
A felső nép- és polgári iskolák tanulói között	
magyar	80·9 ⁰ /o
A tanítóképzők tanulói között magyar . .	79·1 ⁰ /o
A tanítónőképzők » » » . . .	90·3 ⁰ /o
A gymnasiumok és reáliskolák tanulói kö-	
zött magyar	81·1 ⁰ /o
A felsőtanintézetek tanulói között magyar	89·4 ⁰ /o

A felsőtanintézetek tanulói között magyar 89.4% Akár az okozza ezt a jelenséget, hogy a magyarság nagyobb számban járhatja gyermekeit a felsőbb fokozatú iskolákba, akár annak tulajdonítható, hogy a műveltség magasabb fokán az idegen származásnak nagyobb része beleolvad a magyarságba, magyarrá válik, mind a két magyarázat kedvező a magyarságra, mert az egyik a magyarság magasabb culturfokát, a másik a magyar cultura hódító erejét bizonyítja. A végeredmény egy, az amire már előbb rámutattunk, hogy Magyarországon az intelligencia 80-90%-ban magyar. Ez a körülmény, az értelmiségnek majdnem kizárólagos magyarsága egyik legerősebb biztosító a magyar suprematiának.

A magyarság nagyobb műveltségi fokának jellemzésére megemlíthetjük még a sajtó viszonyait: Az egész Magyarbirodalomban 1911-ben 2.019 hírlap és folyóirat jelent meg; ezek közül 1.565, vagyis 77.5% volt magyar nyelvű s csak 444 jelent meg más nyelven. Magában az anyaországban

1.860 megjelent hírlapból 1.564, vagyis 84.1% volt magyar nyelvű, a nemzetiségi nyelvekre csak 15.9% esett.

Összefoglalva tanulmányunk eredményét, a következőket állapíthatjuk meg: A magyarságnak számbeli többsége - hacsak magát az anyaországot tekintjük is - kétségtelenül gyöngye a nemzetiségek fölött; a gyöngye számbeli túlsúlyt azonban pótolja a magyarságnak vagyoni és kulturai fensőbb-sége, továbbá az a fejlődési irányzat, amely a magyarság következetes előnyomulását jelzi. A magyarságnak a nemzetiségekkel szemben való folytonos térfoglalását pedig előidézi maga a magyarságnak nagyobb propagatív ereje, azután a kivándorlás, mely a nemzetiségeket jobban fogyasztja, végül az assimilatio, amelyet a magyarságnak szerencsés elterjeszkedése, a városokba tódulás és a belső vándorlásoknak egyéb irányzata is hathatósan és feltartóztathatatlanul elősegít. Ha helylyel-közzel vannak is bajok a magyarság fejlődése körül, így a némely vidéken mutatkozó egyke, a túlnagy kivándorlás, Erdély némely vidékén a falusi községek eloláhosodása a magyarság kivándorlása és városokba húzódása miatt, általában véve a magyarság jövőjét illetőleg komoly aggodalomra nincsen ok. Ehhez azonban szükséges, hogy az a nyugodt fejlődés, amiről népszámlálásaink tanúskodnak, jövőre is biztosítva legyen s a nemzet életbevágó kérdéseinél, mint a jelenleg felszínen lévő választójogi reformnál is, első sorban a magyarság érdekei, a magyar hegemonia biztosítása lebegjen minden dönteni hivatott tényező szeme előtt.